

18.1. promote the accession of the Mediterranean Basin states to the Venice Commission, the Partial Agreement on Youth Mobility through the Youth Card, and the North–South Centre;

18.2. invite all member states to support any targeted projects that the North–South Centre may conduct in order to amplify the positive forces at work in the religious dimension of intercultural dialogue beyond the boundaries of the European continent, at the inter-regional and/or global level;

18.3. increase the resources allocated to the project on intercultural cities, in which the religious dimension of intercultural dialogue should be explicitly incorporated;

18.4. offer more support for the work of the European Wergeland Centre in Oslo, particularly for building its capacity to collaborate with the Council of Europe member states on projects concerning the intercultural and inter-religious dimension of training for teachers and educators.

19. The Assembly invites the European Union, in particular the European Parliament and the European Commission, together with its Agency for Fundamental Rights, to engage in joint programmes with the Council of Europe on education for democratic citizenship and human rights education, with reference to the Charter which the Committee of Ministers adopted on 11 May 2010, and on intercultural and inter-religious dialogue.

20. The Assembly invites the Alliance of Civilisations to deploy joint programmes with the Council of Europe aimed at increasing the synergies in their respective action in Europe.

ДЕРЖАВА ТА ЦЕРКВА – МІЖКОНФЕСІЙНИЙ ДІАЛОГ І РІВНЕ СТАВЛЕННЯ

Пункт 2.2.3. Держава та церква: заохочення міжконфесійного діалогу, рівне ставлення держави до різних церков і релігійних конфесій (витяг – С. 42-44 // Модернізація України – наш стратегічний вибір : Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. – К., 2011. – 416 с.).²⁵²

Українське суспільство – суспільство поліконфесійне. На теренах України нині функціонує близько 35,5 тис. релігійних організацій, котрі представляють понад 50 різних напрямів і течій. Ці цифри постійно збільшуються. Щільність на віросповідній карті країни спонукає суб'єктів релігійно-церковного простору шукати компроміс, апробувати шляхи мирного співіснування.

За майже 20-ліття незалежності Української держави у міжконфесійних відносинах відбувся істотний поступ. Різкий перехід від моноідеологічної системи суспільних координат до світоглядно плюралістичного суспільства вимагає від церков і віруючих діяти згідно зі стандартами правової держави.

²⁵² Повний текст Послання «Пріоритети модернізації держави» вміщений на Інтернет-сайті Президента України: http://www.president.gov.ua/docs/poslannya_sborka.pdf.

Фундаментальною основою успішних зрушень стала притаманна українцям релігійна терпимість. Той факт, що представники української нації належать до однієї з найтолерантніших у конфесійному відношенні спільнот, підтверджується відповідними результатами соціологічних досліджень.

Так, за даними опитування, проведеного свого часу Київським міжнародним інститутом соціології та Центром «Соціальні індикатори», 71 % респондентів повністю чи скоріше погоджуються з твердженням, що різні релігійні групи мають рівні права в Україні; 75 % з тим, що необхідно поважати всі релігії. А у підготовлених Українським центром економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова матеріалах стверджується, що у суспільній свідомості українських громадян превалюють точки зору, згідно з якими «будь-яка релігія, яка проголошує ідеали добра, любові, милосердя і не загрожує існуванню іншої людини, має право на існування» (43,1 %) та «всі релігії мають право на існування як різні шляхи до Бога» (24,8 %).

Необхідний діалог між усіма сторонами трикутника «держава – суспільство – релігійні організації».

В Україні спостерігається неспівмірність між кількісними та якісними показниками інституційного забезпечення міжконфесійного та міжцерковного діалогу. На українських теренах діють Всеукраїнська Рада Церков і релігійних організацій (ВРЦРО), Нарада представників християнських церков України, Рада євангельських протестантських церков України, Українська міжцерковна рада, Всеукраїнська рада християнських церков, Рада представників духовних управлінь і центрів мусульман України тощо. Окрім того, в областях функціонують місцеві духовні ради.

Однак ефективність роботи більшості перерахованих об'єднань є малопомітною або узагалі непомітною. *Єдиною дійсно результативною структурою залишається ВРЦРО.*

Одним з чинників конфліктогенності на релігійному ґрунті є *конфесійна некомпетентність громадян.* Це проблема глобального масштабу.

Парламентська асамблея Ради Європи неодноразово зазначала у своїх резолюціях, що *елементарна необізнаність з різними віросповідними течіями породжує стереотипи й упередженості в оцінці явищ релігійного життя.* З подібною ситуацією зустрічаємось у сучасній Україні, коли знання про релігійні традиції світу фактично існують на рівні чуток, заангажованих заяв священнослужителів, статей «жовтої» преси. Не можна допустити спекуляцій довкола міжконфесійних відносин, які намагаються нав'язати громадянам *образ України як цивілізаційно різномірної та розірваної країни.*

Враховуючи вищевикладене, **в контексті оптимізації міжконфесійної взаємодії у найближчій перспективі важливу роль має відігравати синхронізація дій у трикутнику «держава – суспільство – релігійні організації» на основі рівноправних відносин Української держави з усіма церквами та віросповіданнями.**

Доцільним, зокрема, видається наступне.

▪ **Ініціативи держави:**

- доопрацювання та прийняття Концепції державно-церковних відносин, що розроблена Міністерством юстиції України та іншими органами влади у співпраці з ВРЦРО;

- доопрацювання з урахуванням положень концепції нової редакції Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації», покликаною забезпечити міжконфесійний мир і злагоду, рівне ставлення до всіх церков, недопущення релігійного фундаменталізму будь-якого спрямування;
 - закріплення за релігійними організаціями права на заснування загальноосвітніх навчальних закладів;
 - **забезпечення викладання з вересня 2011 року у вищих навчальних закладах усіх форм власності академічного релігієзнавства як нормативної філософської дисципліни, а у середній школі – порівняльної історії релігій;**
 - задіяння дипломатичних механізмів для захисту національних інтересів у релігійно-церковній сфері, щоб забезпечити релігійні права і свободи українців, які стали трудовими мігрантами у країнах ЄС (Португалія, Італія, Іспанія, Греція);
 - недопущення використання міжконфесійних розбіжностей як приводу для втручання у внутрішні справи України.
- **Ініціативи громадянського суспільства:**
- популяризація за допомогою ЗМІ ідеї, що релігії виступають ціннісною платформою, котра визначає поступ людської спільноти;
 - організація національного діалогу між представниками релігійних конфесій та світськими лідерами для обговорення проблем розвитку культури, забезпечення суспільної толерантності та громадянського миру, збільшення авторитету України на міжнародному рівні;
 - ініціювання діалогу між представниками різних релігійних традицій;
 - здійснення перекладу священних текстів, сучасної теологічної літератури та забезпечення нею публічних бібліотек;
 - заснування мережі дослідницьких центрів з питань міжконфесійної комунікації, створення доступних інформаційних ресурсів з метою об'єктивного та поглибленого висвітлення особливостей різних релігійних систем;
 - розвиток релігійного туризму як дієвої платформи для зустрічі різних культурних світів.

Загалом, оптимізму стосовно реалізації окреслених ініціатив додає той факт, що Верховна Рада України одним з перших міжнародних документів у 2010 році ратифікувала Конвенцію про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження. Тим самим *Україна підтвердила наміри наслідувати європейські демократичні традиції, готовність провадити рівноправний діалог з усіма зацікавленими сторонами, у тому числі релігійними організаціями.*